

- принцип легітимності – виражає необхідність суворого дотримання законів і інших правових актів при нормуванні праці;
- принцип позитивного відношення працівників до підприємства – означає необхідність створення такої системи нормування праці, при якій забезпечується загальне позитивне відношення працюючих до виконуваних функцій, соціального середовища і підприємства в цілому.

Ці принципи в сукупності визначають початкові положення організації нормування праці на підприємстві. Вдосконалення нормування праці забезпечує також підвищення ефективності виробничих і трудових процесів. Нормування праці сприяє раціональному розставлянню працівників підприємства і правильному використанню ними робочого часу, робить вплив на поліпшення організації праці і виробництва. Розроблені норми використовуються при складанні планів підприємства і його підрозділів, вирішенні питань розділення і кооперації праці, визначенні необхідної кількості устаткування і чисельності працюючих. Обґрунтованість норм значною мірою сприяє правильному визначенню розміру заробітної плати, матеріальної зацікавленості працівників, здійсненню принципу оплати праці по його кількості і якості.

Список літератури

1. Удосконалення методів нормування праці на сучасному підприємстві / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/38_NIEK_2014/Economics/5_181631.doc.htm
2. Методи нормування праці / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://poglyad.com/students/item-40688>
3. Нормування праці на підприємстві / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uran.donetsk.ua/~masters/2012/iem/yushkova/diss/indexu.htm>

УДК 332.1

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Д. С. Дорош, ст. гр. ЕМ-15¹⁹

Кіровоградський національний технічний університет

Раціональне природокористування передбачає господарювання таким чином, щоб забезпечити самовідтворення відновних природних ресурсів, тому їх використання має бути науково обґрунтованим і відповідним чином узгодженим з відповідними службами, які здійснюють моніторинг за їх використанням.

Використання невідновних природних ресурсів має обмежуватися і базуватися на самообмежувальному мінімумі, з одного боку, а з іншого – необхідно бережливо і раціонально використовувати вже видобуті корисні копалини, дбайливо і довгостроково споживати виготовлені з них продукти та предмети вжитку, своєчасно їх відновлювати. Відходи предметів, які повністю вийшли з ужитку, необхідно збирати й переробляти у вигляді вторинних матеріальних ресурсів.

З метою забезпечення оптимального використання природних ресурсів в Україні необхідно здійснювати реструктуризацію економіки, спрямувавши її в бік зменшення використання матеріальних і енергетичних ресурсів та самозабезпечення. Водночас потрібно використовувати сучасні найбільш ефективні безвідходні і маловідходні технології в усіх галузях народного господарства. У сучасних умовах господарювання все більшого значення набуває екологізація використання природно-ресурсного потенціалу. Екологізація

¹⁹ Науковий керівник – А.О. Доренська, асистент Кіровоградського національного технічного університету

виробничої діяльності і раціональне використання природних ресурсів мають стати пріоритетними напрямками державної політики у здійсненні соціально-економічних реформ, необхідною умовою та підґрунтям формування національної економічної доктрини.

Концепція раціонального природокористування і національної екологічної доктрини як підґрунтя розвитку екологічного менеджменту має базуватися на таких принципах:

- пріоритетність ідеї сталого розвитку в контексті поєднання економічної і екологічної безпеки країни та її регіонів;
- системність і комплексність у здійсненні стратегії розвитку системи екологічного менеджменту як якісно нової ідеології управління;
- послідовність та цілеспрямованість у процесі розробки зваженої стратегії розвитку системи екологічного менеджменту і при впровадженні конкретного організаційно-економічного механізму на кожному етапі її становлення;
- наступність у розвитку екологічного менеджменту духовних екологічних цінностей, системи екологічного виховання й освіти, культурної спадщини.

Тільки таким чином Україна зможе інтегруватися в світовий економічний простір, забезпечити гідний рівень економічної та екологічної безпеки та добробуту її населення.

Варто сказати, що за останні роки в нашій державі сформовані достатньо міцні основи екологічного законодавства, здійснені структурні реформи у сфері охорони навколишнього середовища та використання природних ресурсів, закладений концептуальний базис нової екологічної політики та запропоновано конкретні механізми її діяльності.

З огляду на глобалізацію проблем раціонального природокористування необхідно спільними зусиллями всього світового співтовариства вирішувати питання подолання світової екологічної кризи, що невпинно зростає. З цією метою потрібно організувати ефективне і постійно діюче міжнародне співтовариство для вирішення всіх екологічних проблем взагалі та раціонального природокористування зокрема.

При наявності значної кількості екологічних проблем різного рівня складності та вкрай обмежених ресурсів, доступних для їх вирішення, до національних пріоритетів охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів зараховують:

- формування збалансованої системи природокористування і адекватної структури перебудови виробничого потенціалу вітчизняної економіки;
- екологізацію технологій в промисловості, енергетиці, будівництві, сільському господарстві, на транспорті;
- забезпечення біологічного та ландшафтного різноманіття, розвиток природно-заповідної справи.

Розробка політики в галузі охорони довкілля та раціонального й ощадного природокористування є невід'ємною від запровадження головних механізмів її реалізації – екологічних програм, що спрямовані на поліпшення якості повітря, води, на розвиток заповідної справи, на створення єдиної екологічної мережі запровадження і дотримання принципів збалансованого розвитку.

Нині суспільство має реальну можливість переломити негативні тенденції та здійснювати радикальне поглиблення ринкових реформ, зокрема через урахування екологічного чинника. Це передбачає реалізацію політики цілеспрямованого сприяння розвитку ефективних вітчизняних виробництв, становленню національного екокапіталу, активній підтримці створення в Україні сучасної конкурентоспроможної екологобезпечної економіки. Її формування вимагає насамперед активізації ролі держави у цьому напрямку із залученням усього арсеналу ринкових інструментів при одночасному активному здійсненні інституціональних перетворень, спрямованих на зростання ефективності й конкурентоспроможності вітчизняних підприємств⁶. Необхідним є встановлення ефективної системи контролю за діяльністю природних монополій, розробка механізмів адаптації міжнародних вимог щодо оздоровлення навколишнього природного середовища та втілення їх у національних природоохоронних стандартах.

Список літератури

1. Заверуха, Н. М. [http://lib.sau.sumy.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=SUM_PRINT&P21DBN=SUM&S21STN=1&S21REF=&S21FMT=fullw_print&C21COM=S&S21CNR=&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Основи екології \[Текст\]: навчальний посібник / Н. М. Заверуха, В. В. Серебряков, Ю. А. Скиба. – К.: Каравела, 2006. – 368 с.](http://lib.sau.sumy.ua/cgi-bin/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=&Z21ID=&I21DBN=SUM_PRINT&P21DBN=SUM&S21STN=1&S21REF=&S21FMT=fullw_print&C21COM=S&S21CNR=&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=M=&S21STR=Основи екології [Текст]: навчальний посібник / Н. М. Заверуха, В. В. Серебряков, Ю. А. Скиба. – К.: Каравела, 2006. – 368 с.)
2. Савченко О.Ф., Дацій О.І. Еколого–економічна безпека стану навколишнього середовища в Україні. / О.Ф.Савченко, О.І.Дацій // Економіка та держава. – 2014. – № 7. – С. 14–18.
3. Семенов В.Ф. Регіональна економіка / В.Ф. Семенов; [навчальний посібник] – К.: „МП Леся”, 2008. – 596с.
4. Цимбаленко Я.Ю. Екологізація соціально–економічної системи як основа сталого розвитку економіки. / Я.Ю.Цимбаленко // Економіка та держава. – 2015. – № 2. – С. 22–25.
5. Чернова Т.Л. Еколого–економічні принципи сталого розвитку національної економіки. / Т.Л. Чернова // Економіка та держава. – 2013. – № 5. – С. 63–66.

УДК 332

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ РАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

А. А. Волкова, ст. гр. ЕМ-15²⁰
Кіровоградський національний технічний університет

Економічний розвиток країни – це динамічний процес, який має тенденцію постійного розвитку з метою найбільш повного задоволення потреб населення. Базою для задоволення цих потреб має бути ефективне використання сировинних природних ресурсів. Будь-яка система виробничої діяльності покликана забезпечити економну експлуатацію природних ресурсів та найбільш сприятливий режим їх відтворення при одночасному забезпеченні здоров'я людей. Такий підхід характеризує раціональне природокористування. Таким чином, під раціональним природокористуванням розуміють високоефективне господарювання, яке не призводить до різких порушень природно-ресурсного потенціалу або змін у навколишньому середовищі, які можуть завдати значної шкоди здоров'ю людей і навіть загрожувати їх існуванню. Теоретично – це гранична кількість природних ресурсів, яка може бути використана людством для задоволення своїх потреб. Природно-ресурсний потенціал визначається рівнем екологічної рівноваги біосфери та її великих складових, які є лімітами для такого існування і розвитку. Перехід за межі можливого використання природно-ресурсного потенціалу відповідає стану колапсу.

У біосфері впродовж тривалого часу існує відносна рівновага в екосистемах, що ґрунтується на колообігу речовин та енергії. З появою в біосфері людства і зі значним зростанням його потреб виникла необхідність у використанні зростаючої кількості природних ресурсів. Із постійним зростанням використання природно-ресурсного потенціалу зростають відходи виробництва. Ці відходи поділяють на дві групи: відходи виробництва та відходи споживання.

Відходи виробництва – це залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, що утворюються під час виробництва і частково або повністю втратили свої початкові споживчі властивості. Відходи споживання – це продукція і вироби, що вже споживалися, або супутні їм вироби, що втратили свої споживчі якості. Виходячи із можливості утилізації, розрізняють утилізовані й неутілізовані відходи. Для перших існує технологія переробки, другі поки що необхідно захоронювати.

З метою зменшення значної кількості відходів, які щорічно накопичуються, особливо в гірничодобувній і переробній галузях народного господарства, та раціонального

²⁰ Науковий керівник – А.О. Доренська, асистент Кіровоградського національного технічного університету
223